

ವಿಷಯ : ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ (26)

Time: 2 hours 15 minutes.

Total No. of questions: 05

Max marks: 40

(ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಗಳು)

ಸೂಚನೆಗಳು:

1. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಗಾಯನ ತಬಲ ಮತ್ತು ಸಿತಾರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.
2. ಮೂರನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ.
3. ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. (A) ಬಿಟ್ಟು ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

5

- i. ವೇದಗಳು ನಾಲ್ಕು ಇವೆ.
- ii. ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತ ಇವೆರಡು ಭಾರತದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಆಗಿವೆ.
- iii. ನಾರದೀಯ ಶಿಕ್ಷಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾರದರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- iv. ಮೂರ್ಚನೆಗಳು 21 ಇವೆ.
- v. ಸಂವಾದಿ ಸ್ವರವು ಮಂತ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

(B) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

5

- i. ಥಾಟ - 10
- ii. ಧಮಾರ್ - ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರ
- iii. ಲಯ - ಪಿತಾ
- iv. ಏಕತಾಳ - 12 ಮಾತ್
- v. ಮತಂಗ ಮುನಿ - ಬೃಹದೇಶಿ

ಕಂಪನಿಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆಯ್ದು ಬರೆಯಿರಿ.

5

- i. ಏಳು ಮಾತ್ರೆಯ ತಾಳ. (ರೂಪಕ)

- ii. ಮಹಾಭಾರತದ ನೃತ್ಯ. (ರಾಸಲೀಲ)
- iii. ಇದು ಗಾಯನ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. (ಗಝಲ್)
- iv. ಪಂಡಿತ್ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ್ ಮನ್ಸೂರರು. (ಗಾಯಕರು)
- v. ದುಗುನ್ ಎಂದರೆ. (ಎರಡು ಪಟ್ಟು)

(B) ಒಂದಕ್ಕೆ ಕಿರು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

5

iv. ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತ: ಉತ್ತರ: ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಂಗೀತದ ಒಂದು ಶೈಲಿಯು ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಚಿತ್ರಪಟಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಗೀತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸಂಗೀತಗಳು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಹಾಡಲು ಬರುವ ಗಾಯಕರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಚಿತ್ರರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿನ್ನೆಲೆ ಗಾಯನವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಹಾಡುವ ಕಲಾವಿದರೇ ಬೇರೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿನಯದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತವು ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸಿನೇಮಾ ಮಂದಿರ, ಹೋಟೆಲ್, ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಸಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ (ರೇಡಿಯೋ, ಟೀಪ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಗಳಲ್ಲಿ, ಟಿ.ವಿ) ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ನಿಲಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಾರ, ಧ್ವನಿಸುರುಳಿಗಳಿಂದ, ದೂರದರ್ಶನದಿಂದ ಪ್ರಸಾರ, ಮುಂತಾದ ರೀತಿ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಕೇಳಲು ಅವಕಾಶವಾದ ನಂತರ ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತವು ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ತರುಣರು, ಮುದುಕರು, ಕೊನೆ ಪಕ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗಲಾಗಲಿ ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತದ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿ ಹಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತ ಯಾವುದೇ ವಿಧವಾದ ಸಂಗೀತದ ಕಟ್ಟಳೆ ಅಥವಾ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುವ ಸ್ವರ ಸಂಯೋಜನೆ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಂದ ತಯಾರುಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಗಾಯಕರಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣಗಳು ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ. ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಾಗ- ತಾಳ, ಸ್ವರ ಸಂಯೋಜನೆ, ಮಧುರ ಧ್ವನಿ ಇರುವಂತಹ ಗಾಯಕ- ಗಾಯಕಿಯರು ಇದ್ದರೆ ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತ ತಯಾರಿಗೊಂಡಂತೆಯೇ ಸರಿ.

ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತವನ್ನು ತಯಾರು ಗೊಳಿಸುವ ನೂರಾರು ತಜ್ಞರೂ, ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತವನ್ನು ತಯಾರುಗೊಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಚಿತ್ರದ ನಿರ್ಮಾಪಕರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಕಾರರು, ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ, ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಹಾಡುವವರು, ಇವರುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೋಣಿಸಿದಂತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಚಿತ್ರಪಟ ಸಂಗೀತದ ಪ್ರಸಾರ, ಪ್ರಚಾರ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಆಗಿ ದೇಶವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದೆ. Film industry ತಯಾರಾಗಿದೆ.

3. (a)ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಛೋಟಾಖ್ಯಾಯಿಕೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ರಜಾಖಾನಿ ಗತ್ತನ್ನು ರಾಗ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಆಲಾಪಗಳು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ತಾನ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವರಲಿಪಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

ಅಥವಾ

ತೀನತಾಳವನ್ನು ತಾಳ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಠೇಕಾ ಹಾಗೂ ಎರಡು ಬದಲ್ ಠೇಕಾದೊಂದಿಗೆ ತಾಳಲಿಪಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ii. ರಾಗ : ಭೀಮಪಲಾಸ್

ಧಾಟಿ : ಕಾಪಿ

ಜಾತಿ : ಔಡವ - ಸಂಪೂರ್ಣ

ವಾದಿ : ಮಧ್ಯಮ ಸಂವಾದಿ : ಷಡ್ಜ

ಗಾಯನ ಸಮಯ : ದಿನದ ಎರಡನೇ ಪ್ರಹಾರ

ರಸ : ಗಂಭೀರ ಪ್ರಕೃತಿ

ಸ್ವರಗಳು : ಗಾಂಧಾರ ಮತ್ತು ನಿಷಾದ ಕೋಮಲ, ಉಳಿದ ಸ್ವರಗಳು ಶುದ್ಧ

ನ್ಯಾಸಸ್ವರ : ಸಾ, ಮ, ಪ.

ಸಮಪ್ರಕೃತಿಕ ರಾಗ : ಭಾಗ್ಯಶ್ರೀ

ಆರೋಹಣ : ನಿ ಸ ಗ ಮ ಪ ನಿ ಸ

ಅವರೋಹಣ : ಸ ನಿ ದ ಪ ಮ ಪ ಗ ಮ ಗ ರಿ ಸ

ಪಕ್ಕಡ ಸ್ವರ : ನಿ ಸಾ ಮ ಗ ಮ ಗ ರಿ ಸ

ಛೋಟಾಖ್ಯಾಲ ಬಂದೀಷ್

ಸ್ಥಾಯಿ : ಭಜಮನ ನಿಸದಿನ ಶ್ಯಾಮ ಸುಂದರ

ಸುಖ ಸಾಗರ ಹರಿ ಶ್ರೀರಾದಾವರ.

ಅಂತರ : ಸಕಲ ಜಗತ ಕೀ ಜೀವನ ಧನ ಪ್ರಭು

ಕರತ ಕೃಪಾನಿತ ನಿಜ ಭಕ್ತನ ಪರ.

ಅಥವಾ

ತಾಳ : ತೀನತಾಳ

ಮಾತ್ರಾ :16

ವಿಭಾಗ : 04

ಪೆಟ್ಟು : 03 (1, 5 ,13)

ಹುಸಿ 01 (9)

×

ಧಾ ಧಿನ್ ಧಿನ್ ಧಾ

1 2 3 4

2

ಧಾ ಧಿನ್ ಧಿನ್ ಧಾ

5 6 7 8

0

ಧಾ ತಿನ್ ತಿನ್ ತಾ

9 10 11 12

3

ತಾ ಧಿನ್ ಧಿನ್ ಧಾ ||

13 14 15 16 ||

d. ಪಂಡಿತ್. ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣ ಭಾರತಖಂಡೆ.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ರೂಪವನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಿಸಿ, ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ನೀಡಿ, ಕಲಿಯುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿಗೊಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಪಂಡಿತ್ ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣ ಭಾರತಖಂಡೆಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇವರು 1860 ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈನ ಬಾಲುಕೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇವರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂಗೀತದ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದೊಂದಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಕೆಯನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಇವರ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣ ತಾಯಿಯಿಂದಲೇ ದೊರೆಯಿತು. 1887 ರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಸಂಗೀತಜ್ಞರು, ಕಲಾವಿದರು, ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ, ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಭಾರತಖಂಡೆಯವರು ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಚತುರ ಪಂಡಿತ್' ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ನಾಮದಿಂದ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಾಕ್ಷ ಸಂಗೀತಂ, ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲಿಕಾ, ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲದೇ ಸಂಗೀತ - ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತಾದ ನಿಯತ ಕಾಲಿಕಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದರು. ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ರಚಿಸುವ ಘನ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಬರೋಡದ ಮಹಾರಾಜ ಸಯ್ಯಾಜಿರಾವ್ ಗಾಯಕವಾಡರ ಮನ್ನಣೆಯೊಂದಿಗೆ 1916 ರಲ್ಲಿ ಬರೋಡಾದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಸಂಗೀತ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ವರ - ತಾಳ ಲಿಪಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದರು. ಸಂಗೀತ ಪ್ರಚಾರ, ಪ್ರಸಾರದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ನಲ್ಲಿ 'ಮಾಧವ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯ', 'ಬರೋಡಾದ ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಕಾಲೇಜ್', 'ಲಕ್ನೋದಲ್ಲಿ ಮಾರಿಸ್ ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಕಾಲೇಜ್'(ಭಾರತಖಂಡೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ) ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಾರಾಯಣ ರತನಜನಕರ್, ರಾಜಭೈಯ್ಯ ಪೂಂಚವಾಲೆ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಪಂಡಿತ್. ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣ ಭಾರತಖಂಡೆಯವರು 1936 ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತಖಂಡೆ ಯವರು ಸಂಗೀತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿದಂತಹ ಕೊಡುಗೆ ಅಮೋಘವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಇವರು ನೀಡಿದಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿರಿಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಂಗೀತ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಅಥವಾ

5. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

10

ಉತ್ತರ: ಸಮಾಜವೆಂದರೆ ಮಾನವನ ಸಂಘ ಜೀವನ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಅಭಿರುಚಿ, ಮನಸ್ಸಿತಿ, ವಿಚಾರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿಯೂ

ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಅಂಶವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ಸ್ಥಾನ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಬಾಹ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಂಗೀತವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ವೇದಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾದಬ್ರಹ್ಮ ಉಪಾಸನೆ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ದೇವಿ ಉಪಾಸನೆಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯುಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗೀತ ತನ್ನ ರೀತಿ- ಪ್ರಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಹಾಗೂ ಗಹಣ ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಆ ಕಾಲದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವಾದ್ಯಗಳು ಸಹ ಆದೇ ಶೈಲಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ, ಮಾನವನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ, ಅಂತೆಯೇ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ವಿಲಾಸಿ ಜೀವನ, ಪರಕೀಯರ ಆಡಳಿತ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅತಿಕ್ರಮಣದ ಪ್ರಭಾವವು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆದದ್ದು ಕೂಡ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸ ವರ್ಣನೆ, ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರುಗಳ ಸ್ತುತಿ, ಶೃಂಗಾರ ವರ್ಣನೆಯತ್ತ ತಿರುಗಿದ ಸಂಗೀತದ ಉದ್ದೇಶ - ಸಾಹಿತ್ಯ ವಸ್ತು ಇವು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಶೃಂಗಾರ - ಲಾಲಿತ್ಯದತ್ತ ಒಲಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕಾಲದ ಮನುಷ್ಯನ ಅಭಿರುಚಿ ಹಾಗೂ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

ವೇದ ಗಾಯನ, ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಮೂರ್ಚನಾ ಪದ್ಧತಿ, ಜಾತಿ - ಪ್ರಬಂಧ ಗಾಯನಗಳವರೆಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಸಂಗೀತ ದ್ರುಪದ್, ಧರ್ಮಾರ್ ಶೈಲಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯ -ಸಾಹಸ - ರಾಜ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಮುಂದೆ ಖ್ಯಾಲ್, ಠುಮ್ರಿ, ಟಪ್ಪಾ, ಲಘು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರ, ಪ್ರೇಮ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸಂಗೀತವು ಶೃಂಗಾರ ರಸ,ಪ್ರಧಾನವೆನ್ನಿಸಿತು. ರುದ್ರ ವೀಣೆ, ಪಖಾವಾಜಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಸಿತಾರ್, ತಬಲ ಮುಂತಾದ ಕೋಮಲ ವಾದ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ಹೀಗೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯುಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗೀತ ಕ್ರಮೇಣ ಜನ ಮನರಂಜನೆಯ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ರಂಜನೆಯನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಗೀತ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತದ - ವರ್ಗದ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಸಂಗೀತವು ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದ - ವರ್ಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸವಗಳು, ವಿಶೇಷ ಸಭೆ - ಸಮಾರಂಭಗಳ ಪ್ರಾರಂಭ, ಜನನ, ವಿವಾಹ, ವಿಜಯೋತ್ಸವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಗೀತ -ವಾದ್ಯಗಳ, ಗಾಯನ - ವಾದ್ಯಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಭಕ್ತಿ ಉದ್ದೇಗ, ಸಂತೋಷ - ದುಃಖವೇ ಮೊದಲಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಯನ - ವಾದನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಉಂಟು. ರಂಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಸ್ತುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಗೀತವು ತನ್ನ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

HINDUSTANI MUSIC (26)

English Version Answers

Time: 2 hours 15 minutes.

Total No. of questions: 05

Max marks: 40

Notes: 1) This question paper is common for all Vhocal, tabala and sitar students.

2) Third question is compulsory.

3) Answer any four questions.

1) a) Fill in the blanks :

(1 x 5 = 5)

i. **Four** Vedas are there.

ii. Both of Ramayan and Mahabharat are India's **holy books**.

iii. Naradiya Siksha grantha was created **narada**.

iv. **21** Moorchanas are there.

v. The place of Samvadi Swara is **minister or mantri**.

b) Match the following:

(1 x 5 = 5)

A		B	
i. Thaata	--	10	
ii. Dhamar	--	Form of music	
iii. Laya	--	Pita	
iv. Ekataal	--	12 matras	
v. Matangmuni	--	Brihaddeshi	

2) a) Choose the correct answers given in the brackets :

(1 x 5 = 5)

- i) Taala of seven matras. (**Roopak**)
- ii) Dance of Mahabharat. (**Rasaleela**)
- iii) This is type of music. (**Gazal**)
- iv) Pt. Mallikarjuna Mansoor. (**Vhocalist**)
- v) Dugun means. (**Two times**)

b) Write any one short notes:

(5 x 1 = 5)

- i. **Aagra Gharana**
- ii. **Dilli Gharana**
- iii. **Seniya Gharana**

iv. **Chitrapata Sangeeth**

Ans: iv. Chitrapata sangeeth:

Filmy music: Filmy music is a form that developed during 20th century. Filmy music has its roots with Natya Sangeet - A drama, theatre music. Initially drama music was taken role in cinema, later cinema music become a separate version by adopting various instruments from word music. It has no restrictions of choosing any raga, instrument or changing them. Initially actors were use to sing them self but later a number of singers entered the Filmy music as playback singers. Composer and music arrangers have a big role in this music. In modern days it has become a largest industry because it requires all kind of experts including singers, instrumentalists, recording engineer, music arranger, director composer & writers. K.L. Shegar, Ashok Kumar, Mohmad Rafi, Lata Mangeshkar etc, were renowned singers in Indian filmy music. Noushad, R.D.Burman, A.R.Rehman etc, are notable composer and music directors to be noted among hundreds of Indian filmy musicians.

3) a) Write any one Chotakhyal or Rajakhanigat with raag parichaya and also four alaaps and four taans in Swaralipi-Paddhati. (10)

i. Bheemapalas.

Ans:

Raag : bheemapalas

Thaat : khapi

Jaati : avdava - sampoorna

Vadi : madyama

Samvadi : Shadja

Singing Time : second prahara of the day

Swaras : Ni and Ga are Komal ,remaining swaras are shudda.

Rasa : ghambira

Nyasa swara : Sa Ma and Pa

Similar raag : bhageshri

Arohana : NI SA GA MA PA NI SA

Avarohana : SA NI DA PA MA PA MA GA RI SA

Pakkad swara : NI SA MA GA MA GA RI SA

Chotakhyal bandish:

Sthayi : bhajamana nisadina shyama sundara

Sukha sagara hari Shri radha vara

Anthara : sakala jagatha ki jeevana dhana prabhu

Karata krupanita nija bhakthana para.

OR

b) Write teentaal theka and two badal-thekas with taalparichaya in taal-lipi paddhati. (10)

Ans: Taal: teentaal

Matra: 16

Divisions: 04

Pettu or taali: 03 (1, 5, 13)

Husi or khali: 01 (9)

×

Dha dhin dhin dha |

1 2 3 4 |

2

Dha dhin dhin dha |

5 6 7 8 |

0

Dha thin thin tha |

9 10 11 12 |

3

Tha dhin dhin dha ||

13 14 15 16 ||

4) Write about any one: (10)

a) Pt. Panchakshari gawaigalu.

b) Ustad Vilayatkhani.

c) Pt. Samata Prasad.

d) Bhatakhanda.

Ans: d) Pt.Vishnu Narayan Bathkhande

Pandit Vishnu Narayan Bathkhande was born in 1860 at Valukeshwar of Mumbai. He was eagerly interested in music by his childhood only. He continued his academic education and music practice simultaneously. He got the initial training in music by his mother. In 1887 he had completed LL.B. He travelled around the nation and consulted many more great musicians, scholars, artists, and collected a vast knowledge about Indian music.

A number of books had been written by Pt.Bathkhande in English, Hindi and Marathi. His pen name was 'Chatura Pandit" few of his books are "Shree Mallakshya Sangeetam", "Kramika Pustaknalik". He published periodicals on music and literature also. In 1916 Pt.Bathkhande had organized a huge music conference in Baroda with the acceptance of kind Sayyajirao Gaikwad to design a strong and common logic and texture in both theory and practical parts of music. He introduced his own notation system (Swara Tala Lipi Paddhati). He had established "Madhav Sangeet Vidyalaya" in Gwalior, music college in Baroda, "Bathkhande University" in Lucknow. Shri. Krishna Narayan Ratanjankar Rajabhayya Poochawale were his disciples. He died in 1936.

5) Write about the place or role of music in society.

(10)

Ans : Society is nothing but the associational life system of mankind. We may realise the impact by the changes in human desire, and the changes in his feelings and thinking style will reflect on social life as well as on the music during that time.

If we refer the history, we may come to know that music was used only for the purpose of achieving the eternity and reverence of God in vedic period. So then it was royal in its status. Vast and deep in the them by its characteristic. The musical instruments which in use then were also convenient for that style.

Later the purpose of music had been gradually changed by the impact of changes taken place in the human mind and society. The luxurious life system of kings and the encroachment of foreign rule and culture had effected on our society, culture as well as on music.

The music which was used to please the God and eternity in past had been used to please the king. The changes continued in the later days and then music had been used for the romantic expression. So music became a tool of entertainment. So the purpose-style and the lyrics of music had lost the splendidity and turned towards love and passion. It shows the human taste during that period.

Music had the eternal motto during the period when vedagayana, Grama murchana, Jati gayana and prabandha gayana styles were in use. When the Dhrupad. Dhamar styles introduced, the music had been used for the delineation of mighty and heroism. Thus the sense of music turned from devotion and reverence to the heroism.

In the period of khyal, Tumri, Tappa na light music, the purpose, theme and the lyrics of music were meant for the description of love and passion. Alterations also taken place among the musical instruments according to the expression of particular music styles. For example sitar, Tabla and more instruments had been invented on the basis of veena and mridanga.

Folk music of different communities and different localities represents the tradition and the culture of those people and places. The system of presenting the particular musical compositions (both the vocal and instrumental) in various circumstances like religious festivals and trades, inaugural and validictory functions of all programmes, birth, marriage and all the celebratory movements is an oldest trade. We can see the expression of all emotions like devotion, excitement, pleasure and sorrowness by music. Thus music has a special and prominent place in the society as a media of emotional expressions and entertainment by its varieties.